

Talousarvion 2026 täytäntöönpano-ohje

1 Yleistä

Laki hyvinvointialueesta 115 §: Talousarvio ja -suunnitelma:

Aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja taloudentavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointia varten hyvinvointialue voi kuitenkin ottaa pitkäaikaisen lainan, jos valtio-neuvosto on antanut siihen valtuuden 15 §:n mukaisesti. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmevä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava 16 §:ssä tarkoitettuun investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet siten kuin siitä erikseen säädetään.

Hyvinvointialueen toiminnassa ja talousenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kainuun hyvinvointialueen talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2028 hyväksyttiin aluevaltuustossa 15.12.2025 § 66.

Talousarviomuutokset 2026 hyväksyttiin aluevaltuustossa 23.2.2026 § 3. Vuoden 2026 talousarvion valmistelun pohjana on ollut VM:n hyvinvointialueiden rahoituslaskelma (VM/HVO 22.9.2025), jonka mukaan Kainuun hyvinvointialueen rahoitus oli 415,1 miljoonaa euroa. Talousarviomuutoksen yhteydessä valtion rahoituksen tuloarvio muutettiin vastaamaan maksatuspäätöksen yhteydessä julkaistua laskelmaa (VM/HVO 18.12.2025) eli 416,0 miljoonaa euroa. Valtion rahoitus on taloussuunnitelmassa painelaskelman (VM/HVO 22.9.2025) mukaan toiselle suunnitelmavuodelle 2027 426 miljoonaa euroa ja kolmannelle suunnitelmavuodelle 2028 434 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueiden vuoden 2025 tilinpäätösennusteiden mukaisesti arvioitun rahoituksen jälkikätestarkistuksen ja esitettyjen hyvinvointialueiden rahoituslakimuutosten perusteella valtion rahoituksen ennakoidaan vähenevän suunnitellusta 5 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 5 miljoonaa euroa vuonna 2028.

Kainuun hyvinvointialueen taloussuunnitelma on laadittu siten, että kumulatiiviset vuosina 2023 ja 2024 kertyneet alijäämät tulisivat kokonaan katetuiksi vuoden 2028 loppuun mennessä. Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti vuosilta 2023 ja 2024 kertyneet alijäämät tulisi kuitenkin olla kokonaisuudessaan katettuina vuoden 2026 loppuun mennessä. Hallituksen esityksessä (HE 189/2025) eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta ehdotetaan muutettavaksi ja väliaikaisesti muutettavaksi hyvinvointialueesta annettua lakia. Alijäämän kattamista koskevaa sääntelyä esitetään muutettavaksi väliaikaisesti siten, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2027 tai vuoden 2028 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi.

Käyttötalous

Muutetun talousarvion (myöhemmin talousarvion) toimintakulut ovat yhteensä 446,1 miljoonaa euroa ja toimintatuotot yhteensä 53,4 miljoonaa euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut ovat -1,7 miljoonaa euroa ja suunnitelman mukaiset poistot ovat yhteensä -11,5 miljoonaa euroa.

Talousarvio vuodelle 2026 on 10,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Investoinnit

Hyvinvointialuelain 16 §:n (611/2021) mukaisesti hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana toteutettavista investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelmassa tulee esittää tiedot sekä investoinneista että investointeja vastaavista sopimuksista. Suunnitelmassa tulee esittää myös mahdolliset muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitellut luovutukset sekä vuokravastuiden muutokset.

Investointisuunnitelman ensimmäinen vuosi 2026 on sitova ja loput suunnitelmavuodet ohjeellisia. Investointisuunnitelma on jaettu pysyviin vastaaviin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin. Pysyvien vastaavien investoinnit jaotellaan ministeriön ohjeiden mukaisesti seuraavasti: rakennukset, laite- ja kalustohankinnat sekä ICT ja muut aineettomat hyödykkeet.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa esitetään vuodelle 2026 omaan taseeseen tehtäviä investointeja 14,0 milj. euroa ja kokonaisinvestointien määrä vuosille 2026–2030 on 56,2 milj. euroa. Investointisuunnitelmassa on esitetty myös investointeja vastaavat sopimukset, joilla on vaikutus hyvinvointialueen lainanottovaltuuteen.

Kainuun hyvinvointialueen lainanottovaltuudeksi on vahvistettu vuodelle 2026 23 419 682 euroa (VN 8.5.2025), josta on mahdollista nostaa vuonna 2026 aloitettaviin omaan taseeseen kohdentuviin investointeihin 11 903 000 euroa. Tämän suuruinen pitkäaikaisen lainan nostovaraus sisältyy vuoden 2026 talousarvion rahoitusosaan.

2 Talousarvion sitovuus ja käyttösuunnitelmat

Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta. Hallintosäännön 66 §:n mukaan talousarviosta päättäessään aluevaltuusto määrittelee, mitkä ovat aluevaltuuston sitovina hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet. Aluevaltuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat hyvinvointialueen viranomaisia.

Talousarvion käyttötalousosassa aluevaltuustoon nähdessä sitova on hyvinvointialueen toimintakate (toimintatuottojen ja –kulujen erotus).

Toimialuejohtajan tulee huolehtia siitä, että toimialueen määräraha tai määrärahat eivät ylitä. Toimialuejohtajan tulee tämän varmistamiseksi tehdä aluehallitukselle tarvittavat esitykset määrärahojen muuttamiseksi. Muutokset tulee tehdä siten, että aluevaltuustoon nähdessä sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei vaarannu.

Tuloslaskelmassa sitovuustaso on hyvinvointialueen vuosikate, rahoitusosassa rahavarojen muutos ja investointiosassa ministeriölle toimitetun investointisuunnitelman mukainen.

Aluehallitus voi päättää sellaisen maksun suorittamisesta, joka on hyvinvointialuetta sitova ja kiireellisesti maksettava, vaikka tarkoitukseen ei ole määrärahaa käytettävissä. Aluehallituksen on viipymättä tehtävä aluevaltuustolle esitys määrärahan myöntämisestä tai korottamisesta.

3 Toiminnalliset muutokset

Talousarvion laadinnassa on perusperiaatteena ollut se, että henkilötövuodet lisääntyvät vain toiminnan muutosten takia.

Henkilötövuosiarvio (HTV2) on 3487 vuodelle 2026. Vuoden 2025 HTV2-toteutuma oli 3367.

Tavoitteena on, että henkilötövuodet lisääntyvät vuoden 2026 tavoitteesta ainoastaan aiemmin hyväksytyjen ja myöhemmin täytetyksi saatujen virkojen/toimien määrällä sekä tarvittavien määräaikaistöjen määrällä. Edelleen on mukana myös ostopalvelujen muuttamista omaksi toiminnaksi.

Toimi- ja palvelualueiden tulee huolehtia siitä, että henkilöstökulujen liisaus, jolla muutetaan ostopalveluja omaksi toiminnaksi, toteutuu vähintään vastaavasti ostopalvelujen vähentymisenä talousarviossa suunnitellun mukaisesti.

4 Henkilöstöön liittyvät ohjeet

4.1 Toistaiseksi voimassa olevaan palvelussuhteeseen ottaminen

Virkojen ja tehtävien täyttöä ohjaa Kainuun hyvinvointialueen strategia, järjestämissuunnitelma, henkilöstösuunnitelma sekä talousarvion täytäntöönpano-ohje. Toimialueella arvioidaan tuotettavien palvelujen edellyttämiä resurssi- ja osaamistarpeita säännöllisesti, minkä pohjalta avoimia virkoja ja tehtäviä täytetään. Virkoja ja tehtäviä täytettäessä tulee toimialueella varmistaa, että tehtävään on tarve ja siihen on varattu määrärahat. Jos määrärahoja ei ole varattu, päätöksen tehtävän täyttämistä tekee toimialuejohtaja.

Jos toimintojen uudelleen järjestelyjen takia tehtäviä siirtyy toimialueelta toiselle tai jollekin toimialueelle tulee lisäresurssitarvetta, asiaa tarkastellaan tarpeen mukaan hyvinvointialueen johtoryhmässä.

4.2 Määräaikaiseen palvelussuhteeseen ottaminen

Lyhytaikaiset sijaisuudet on ensisijaisesti hoidettava erilaisilla töiden järjestelyillä, kuten tehtäviä priorisoimalla tai yhteistyössä toisen työyksikön kanssa henkilöstöä väliaikaisesti siirtämällä.

Henkilö voi varata palvelutarpeen sitä edellyttäessä varahenkilön sähköisen varausjärjestelmän kautta, joka on käytettävissä 24 h/vrk/vko. Varahenkilöstön käyttö tulee huomioida aina ennen ulkoisen keikkalaisen hankkimista. Ulkoinen keikkalainen hankitaan sähköisen rekrytointijärjestelmän kautta. Lyhytaikaisiin ennalta arvaamattomiin 1–3 päivää kestäviin poissaoloihin saadaan käyttää sijaista ainoastaan tilanteissa, joissa palvelutarve tätä edellyttää.

4.3 Vuosilomien pitäminen 2026

Vuosilomaoikeudesta enintään 8 lomapäivää pidetään seuraavan vuoden puolella. Tällä estetään vuosilomapalkkavarauksen ylitys tämän vuoden talousarviossa. Ainoastaan poikkeustapauksissa vuosilomaa voi jättää pidettäväksi seuraavana vuonna enemmän kuin 8 päivää ja poikkeamisesta on aina sovittava esihenkilön kanssa. Henkilöstöpalvelut antavat tarkemman hallinnollisen ohjeen vuosilomien ja säästövapaiden pitämisestä. Esihenkilöiden tulee myös huolehtia lomien määräämisestä ajallaan. Säästövapaiden sopimisessa noudatetaan TES:n määräyksiä.

4.4 Kokonaisvaltainen suunnitelma vuosilomista

Rekrytointi järjestää vuosilomien sijaisuudet, jolloin työhönottolupaa ei tarvita. Tarkennetut vuosilomamääräykset löytyvät henkilöstöpalveluiden säännöistä ja ohjeista.

Vuosilomien suunnittelussa on huomioitava sijaisten rajoitettu saatavuus. Vuosilomien tulee olla suunniteltu tasaisesti ketjussa ympäri vuoden. Ns. arkipyhälistat aiheuttavat lisähenkilöstön tarvetta, tällöin esihenkilö käyttää harkintaansa vuosilomien myöntämisessä ko. ajalle.

5 Laskujen hyväksyminen

Laskujen hyväksyjiksi nimetyt viranhaltijat/toimihenkilöt ovat vastuussa talousarvion sitovuuden noudattamisesta sekä toiminnan sopeuttamisesta varattuihin määrärahoihin ja talousarvion toteutumisen seurannasta.

Laskujen yleinen hyväksymisoikeus on hyvinvointialuejohtajalla, Hallintopalvelujen toimialuejohtajalla ja talousjohtajalla sekä talousjohtajan

sijaisella. Toimialueilla kunkin palveluyksikön päällikkö hyväksyy määrärahojen puitteissa toimintaansa koskevat laskut ja maksumääräykset annettujen ohjeiden mukaisesti.

Hyvinvointialuejohtajan kululaskut hyväksyy aluehallituksen puheenjohtaja.

Talousspalveluissa ylläpidetään luetteloa laskujen hyväksyjistä ja asiatarkastajista. Luettelo julkaistaan intranetissä osoitteessa: <https://hyvinvointialue.kainuu.fi>

Kainuun hyvinvointialue - Taloushallinto – Asiatarkastajat ja hyväksyjät

6 Hankinnat

Kainuun hyvinvointialueen organisaatio on hankintalain (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) tarkoittama julkinen hankintayksikkö, jonka hankinnat toteutetaan hankintalain ja erillisen Kainuun hyvinvointialueen hankintaohjeen mukaisesti.

Kainuun hyvinvointialueen hankintapalvelut on keskitetty osaksi hallintopalvelujen toimialuetta. Hankinta-, logistiikka- ja talousspalvelut -palveluyksikkö hoitaa palvelu-, tavara- ja materiaalihankinnat. Digi- ja tietohallintopalvelujen hankinnat hoidetaan puolestaan digi- ja tietohallintopalvelut -palveluyksiköstä. Hyvinvointialueen lääkehankinnoista vastaa hyvinvointialueen apteekki. Hankinnat ja tarvittavat kilpailutukset toteutetaan tiiviissä yhteistyössä toimi- ja palvelualueiden kanssa.

Kainuun hyvinvointialue päättää ostopalvelujen käyttämisen laajuudesta ja arvioi tapauskohtaisesti ostopalvelujen käytön tarkoituksenmukaisuuden tuotantotapa-analyysien pohjalta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palveluntuottajalta, säilyy sillä kuitenkin järjestämisvastuu.

Toimialueiden tulee vuosittaisen budjetti- ja toimintasuunnitelmien laatimisen yhteydessä selvittää tulevan vuoden hankintatarpeet määräraharvioineen ja laatia niiden pohjalta toimialueensa osalta alustava hankintasuunnitelma. Hankintapalvelut kokoavat yhteen hyvinvointialueen hankintasuunnitelman kilpailutuskalentereineen.

Hankintojen suunnittelua ja toteutumista valvotaan omavalvonnan keinoin toimi- ja palvelualueiden toimesta.

7 Talousarvion toteutumisen seuranta

Hyvinvointialueen talouden tilanne raportoidaan jokaisessa aluevaltuuston kokouksessa. Talousarvion toteutumisesta raportoidaan aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle neljännesvuosittain osavuosisiraporteissa. Osavuosisiraporteissa annetaan myös tilinpäätöksenuste.

Raporttien tulee sisältää arvio jäljellä olevien määrärahojen riittävästä sekä tulojen kertymisestä talousarviovuoden aikana sekä selvityksen toimenpiteistä, joihin poikkeamien takia on ryhdytty. Raportit toimitetaan aluehallitukselle ja -valtuutetuille raportointikautta seuraavan kahden kuukauden kuluessa.

8 Talousarvion muutokset

Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää aluevaltuusto hallintosäännön 67 §:n mukaan.

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä aluevaltuustolle siten, että aluevaltuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia ei voida enää käsitellä. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Jos tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden perusteissa tapahtuneiden muutosten takia, on aluevaltuuston hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset. Vastaavasti toiminnan tavoitteiden tai tuloarvion muutosesityksissä on selvitettävä muutoksen vaikutukset määrärahoihin ja tehtävä tarvittavat muutokset niihin.

Aluevaltuusto päättää toimielinten määrärahojen ja tavoitteiden muutoksista, mikäli organisaatiota muutetaan talousarviovuoden aikana. Aluevaltuuston asettamien sitovien tavoitteiden muutoksista päättää aluevaltuusto.

9 Muut ohjeet ja tiedottaminen

Muita lisätietoja ja ohjeita annetaan Kainuun hyvinvointialueen intranetsivuilla: <https://hyvinvointialue.kainuu.fi>

Asia käsitellään yhteistyötoimikunnan kokouksessa 11.3.2026 ja aluehallituksen kokouksessa 30.3.2026.